Huy động vốn cổ phần của ngân hàng thương mại Việt Nam

ThS. ĐÀM HỒNG PHƯƠNG
NHNN VN - CN. HÀ NỘI

Trong thời gian gần đây đang có những diễn biến tích cực của kinh tế vĩ mô, đặc biệt các giải pháp điều hành của Chính phủ nói chung, trong đó có giải pháp thắt chặt tiền tệ của Ngân hàng Nhà nước (NHNN), sự ủng hộ tích cực của các ngân hàng thương mại (NHTM), nên việc kiềm chế lạm phát đã phát huy tác dụng. Chỉ số CPI 2 tháng gần đây đã tăng chậm lại, tháng 8-2008 chỉ tăng có 1,56% so với tháng 7-2008. Giá cổ phiếu của các NHTM trên cả thị trường chính thức và thị trường OTC đều tăng khá. Thanh khoản của các NHTM đã được cải thiện rõ rệt. Lãi suất cho vay và lãi suất huy động vốn của các NHTM đều giảm nhẹ. Nhìn chung hoạt động của các NHTM nói chung, trong đó có các NHTM cổ phần diễn biến tích cực. Song phải thực sự là trong gần 8 tháng đầu năm 2008, hoạt động của các NHTM khó khăn hơn cùng kỳ một số năm trước. Bởi vậy các NHTM cổ phần đã và đang linh hoạt huy động vốn cổ phần để tăng vốn điều lệ theo diễn biến của nền kinh tế và thị trường tiền tệ, cũng như thị trường chứng khoán. Cụ thể là một số NHTM cổ phần tiếp tục thu hút được cổ đông chiến lược nước ngoài tiếp tục mua cổ phần; Một số cổ đông sáng lập NHTM cổ phần mới là các Tập đoàn kinh tế thì rút vốn, hưởng ứng chủ trương của Chính phủ và NHNN về việc cân nhắc thành lập NHTM cổ phần mới; còn cổ đông hiện hữu của các NHTM cổ phần thì hầu như không phải nộp thêm tiền để được sở hữu thêm cổ phiếu mới.

Tuy bối cảnh kinh doanh có khó khăn, nhưng nhiều nhà đầu tư nước ngoài vẫn tin tưởng vào tiềm năng lâu dài của các NHTM cổ phần Việt Nam, nên họ tiếp tục là cổ đông chiến lược của các NHTM cổ phần trong nước. NHTM cổ phần An Bình được NHNN chấp thuận bán cổ phần cho Tập đoàn ngân hàng Maybank, ngân hàng vào loại lớn nhất của Malaysia, với giá bán cao gấp 4-5 lần giá cổ phiếu trên thị trường OTC thời điểm cuối quý II - 2008. Ngày 20-7-2008, Thống đốc NHNN cũng đã chấp thuận cho NHTM cổ phần Đông Nam á - Sea Bank bán tối đa 15% vốn điều lệ cho nhà đầu tư chiến lược nước ngoài đó là Ngân hàng Societe Generale S.A của Pháp .

Trước đó, ngày 30-5-2008 NHTM CP xuất nhập khẩu Việt Nam - Eximbank đã chính thức hoàn tất các thủ tục chọn xong một đối tác chiến lược nước ngoài là Sumitomo Mitsui Banking Corporation (SMBC), một trong số ít tập đoàn ngân hàng lớn nhất của Nhật Bản và thế giới. Theo đó, giao dịch bán 15% vốn cổ phần cho đối tác này đã đem lại cho Eximbank số tiền 225 triệu USD, với giá phát hành cao gấp khoảng 6,42 lần mệnh giá, (thoả thuận giao dịch cuối năm 2007) thấp hơn khoảng 10% giá thị trường tại thời điểm phát hành (năm 2007). Không chỉ có vậy, SMBC còn trợ giúp Eximbank về mặt kỹ thuật, công nghệ, quản trị ngân hàng. Để thực hiện sự hỗ trợ đó, SMBC cử một đại diện tham gia Hội đồng quản trị của Eximbank.

NHTM cổ phần Phương Nam cũng đã được NHNN cho phép bán thêm 5% vốn điều lệ cho tập đoàn ngân hàng UOB của Singapore, nâng tỷ lệ sở hữu của cổ đông chiến lược nước ngoài này từ 10% lên 15%. Hiện nay vốn điều lệ của NHTM cổ phần Phương Nam là 1.434 tỷ đồng, tổng tài sản là 18.000 tỷ đồng.

Ngày 30-7-2008, Thủ tướng Chính phủ có công văn số 4949/VPCP-KTTH, đồng ý về việc Techcombank bán thêm cổ phần cho HSBC để HSBC được sở hữu 20% vốn điều lệ của Techcombank.

Các thủ tục để tập đoàn ngân hàng OCBC của Singapore nâng tỷ lệ sở hữu cổ phần tại NHTM cổ phần các doanh nghiệp ngoài quốc doanh lên 15% cũng đang được hai bên hoàn tất để trình lên cấp có thẩm quyền với hy vọng được chấp thuận trong thời gian sớm nhất.

Trong khi đó một số tập đoàn kinh tế đã xin rút khỏi dự án thành lập một số NHTM cổ phần.

NHTM cổ phần Hồng Việt có 6 cổ đông sáng lập, có tổng số vốn điều lệ là 5.000 tỷ đồng; bao gồm, Tập đoàn Dầu khí Việt Nam (PVN) góp 1.000 tỷ đồng, chiếm 20%; NHTM cổ phần Quốc tế (VIB) góp 450 tỷ đồng, chiếm 9%; Tổng Công ty Hàng không Việt Nam góp 150 tỷ đồng, chiếm 3%; Tập đoàn Hoà Phát góp 400 tỷ đồng, chiếm 8%; Công ty TNHH Đầu tư tài chính I.P.A góp 250 tỷ đồng, chiếm 5%; Tổng công ty rượu - bia - nước giải khát Hà Nội góp 250 tỷ đồng, chiếm 5%. Trong khi đó hiện nay PVN đang sở hữu 9,5% vốn điều lệ tại NHTM cổ phần dầu khí toàn cầu - GP Bank. Song mới đây PVN quyết định không thành lập Ngân hàng Hồng Việt. Ngân hàng này đã được NHNN chấp thuận về nguyên tắc cho thành lập, đã tiến hành đại hội cổ đông. Được biết Tổng Công ty Dầu khí Việt Nam đã huy động vốn góp cổ phần trong cán bộ công nhân viên của tổng công ty để họ trở thành cổ đông của ngân hàng, với số lượng cổ phiếu được mua trên cơ sở số năm công tác. Theo quy định của NHNN, cổ phiếu của cổ đông sáng lập sở hữu sau tối thiểu 3 năm mới được chuyển nhượng. Song trong thời điểm giá chứng khoán lên cao, một số cán bộ nhân viên của Tổng Công ty Dầu khí Việt Nam sở hữu cổ phiếu của NHTM cổ phần Hồng

(xem tiếp trang 49)

trưởng. Giá cổ phiếu ngân hàng cả trên thị trường OTC lẫn niêm yết đều khởi sắc. Mặc dù các biện pháp kiềm chế lạm phát có thể gây khó khăn cho hệ thống ngân hàng nhưng về cơ bản, các ngân hàng vẫn có điều kiện phát triển trong thời gian tới.

Có thể khẳng định, về dài hạn thị trường chứng khoán Việt Nam sẽ tăng trưởng tốt. Về triển vọng phát triển của từng ngành và từng doanh nghiệp, cơ hội tăng trưởng là rất lớn dựa trên nền kinh tế đang có tốc độ tăng trưởng cao. Điển hình như khu vực ngân hàng sẽ bùng nổ do kết quả của tăng trưởng kinh tế mạnh, ít chịu ảnh hưởng của nền kinh tế tài chính thế giới và không lệ thuộc lớn vào các khoản tài trợ nước ngoài. Giá trị của các ngân hàng được định giá tương đối thấp so với tiềm năng phát triển của ngành và các nền kinh tế khác trên thế giới. Tuy nhiên, ngành ngân hàng cần thời gian để nâng cao chất lượng dịch vụ, chất lượng quản lý và ứng dụng công nghệ để phù hợp với quy mô cũng như nâng cao tính cạnh tranh trong xu thế hội nhập...

Kỳ vọng phía trước

Có thể nói, trong 8 tháng đầu năm, nhất là quý II/2008, các biện pháp điều hành chính sách tiền tệ thắt chặt đã có tác động tích cực đối với việc kiềm chế lạm phát, giảm nhập siêu và duy trì đà tăng trưởng kinh tế, củng cố niềm tin về xu thế ổn định tình hình kinh tế xã hội đối với các tổ chức, cá nhân, nhà đầu tư ở trong và ngoài nước.

Thị trường tài chính tiền tệ dần đi vào ổn định, lãi suất liên ngân hàng gần đây biến động nhẹ, lãi suất qua đêm xoay quanh mức 16-17%/năm, sát với lãi suất định hướng trên thị trường mở, tỷ giá ổn định, khả năng thanh khoản của các ngân hàng thương mại đã qua giai đoạn khó khăn. Về tổng thể, khả năng thanh khoản của các ngân hàng thương mại được duy trì, thị trường tiền tệ và ngoại hối đến nay chuyển biến theo hướng tích cực và từng bước ổn định so với những tháng trước đây; SBV có khả năng điều hành các công cụ chính sách tiền tệ và tăng cường thanh tra, giám sát để kiểm soát được diễn biến tiền tệ, hoạt động kinh doanh của các tổ chức tín dụng và những biến động trên thị trường tiền tệ, ngoại hối, phù hợp với các mục tiêu kinh tế vĩ mô năm 2008.

Tuy nhiên, theo các ngân hàng thương mại, có một rủi ro đang hiện hữu đó là tình trạng nợ xấu tăng lên. Cơn bão đi qua bao giờ cũng để lại những hậu quả nhất định, nợ xấu của mỗi ngân hàng cao hay thấp phụ thuộc vào trình độ quản trị rủi ro, nhưng cũng phụ thuộc rất nhiều vào thị trường, vào khả năng trả nợ của khách hàng. Đối với ngân hàng, tài sản đảm bảo cho các khoản vay chiếm chủ yếu là bất động sản. Trong trường hợp khách hàng không có khả năng trả nợ, thị trường bất động sản không cải thiện được tính thanh khoản thì các ngân hàng sẽ mất không ít thời gian với bài toán nợ xấu. Kinh nghiệm xử lý nợ xấu sau giai đoạn khủng hoảng tài chính châu Á năm 2007 đã cho thấy điều đó ■

(Nguồn tham khảo: web: chinhphu.vn, sbv.gov.vn, vir.com.vn, vneconomist.com.vn, saigontimes.com.vn/tbktsg)

Huy động vốn cổ

(tiếp theo trang 28)

Việt đã chuyển nhượng trên thị trường OTC. Nay tổng công ty tuyên bố không thành lập NHTM cổ phần Hồng Việt và thoái vốn khỏi ngân hàng này. Do đó đây là vấn đề phức tạp khi giải quyết quyền lợi cho những người đã mua lại cổ phiếu của NHTM cổ phần Hồng Việt trên thị trường OTC.

Trước đó 2 Tổng công ty nhà nước đó là Tổng công ty công nghiệp tàu thuỷ Việt Nam – Vinashin và Tập đoàn dệt may Việt Nam – Vinatex đã tuyên bố rút khỏi dự án thành lập NHTM cổ phần công nghiệp Việt Nam; trong khí đó Tổng Công ty Thép Việt Nam và Tổng Công ty Giấy Việt Nam vẫn còn góp vốn tại dự án thành lập NHTM này.

Trong năm 2008 Nghị quyết Đại hội cổ đông các NHTM cổ phần đều đưa ra lộ trình tăng vốn điều lệ trong năm. Song phần đông các NHTM cổ phần tăng vốn bằng biện pháp tăng vốn từ quỹ thặng dư vốn, từ chia cổ phiếu thưởng bằng cổ tức của năm 2007 và bằng biện pháp bán cổ phiếu cho cổ đông nước ngoài. Rất hiếm NHTM cổ phần tăng thêm vốn điều lệ bằng việc cổ đông nộp tiền mua cổ phiếu phát hành mới. Bởi vì do tình hình giá cổ phiếu trên thị trường OTC xuống thấp (mặc dù từ cuối tháng 8-2008 đến nay thị trường đang phục hồi khá) NHNN thắt chặt điều hành chính sách tiền tệ, các NHTM hầu như không cho khách hàng vay vốn đầu tư chứng khoán và cho khách hàng vay vốn để góp vốn mua cổ phần tăng vốn của NHTM cổ phần khác lại càng không đúng quy định, bởi vì việc tăng vốn thông qua con đường bỏ thêm tiền mua cổ phiếu tăng vốn của ngân hàng là rất khó khả thi. Hơn nữa, do diễn biến của tình hình thị trường chứng khoán, nên NHNN và Uỷ ban chứng khoán Nhà nước chủ trương quản lý chặt chẽ việc phát hành mới cổ phiếu tăng vốn, vì nếu không thì cung cổ phiếu, cung chứng khoán tăng mạnh so với cầu, ảnh hưởng đến sự phục hồi của thị trường. Trong bối cảnh đó càng thúc đẩy các cuộc đàm phán bán cổ phần cho đối tác nước ngoài diễn ra nhanh hơn và trở thành hướng tăng vốn chủ yếu hiện nay của nhiều NHTM cổ phần.

Giải pháp nói trên của các NHTM cổ phần, của nhiều cổ đông sáng lập NHTM cổ phần một mặt thể hiện sự ủng hộ, hưởng ứng chủ trương, giải pháp của Chính phủ, của NHNN, mặt khác để đảm bảo quyền lợi của chính các cổ đông hiện hữu; đồng thời nâng cao hiệu quả hoạt động trong tình hình diễn biến mới của kinh tế vĩ mô và thị trường tài chính ■